

POSUDEK KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Autor práce: Lucie Kacvinská
Studijní obor: Sociální práce
Stupeň studia: ~~bakalářský - magisterský*~~ Forma studia: ~~prezenční~~ kombinovaná*
Název práce: Sexualita osob s mentálním postižením
Autor posudku: Mgr. Silvie Kotherová, Ph.D.

~~vedoucí práce - oponent práce*~~

Bodovou škálu: ~~používám - nepoužívám*~~

V hodnocení využijte slovní vyjádření s respektováním charakteru a zaměření práce (teoretická, empirická...)

Body

0-4

- 1 **Vztah tématu práce ke studijnímu oboru či programu, aktuálnost problematiky, originalita práce, společenská potřeba práce, ...**

2

Téma je s ohledem a studijní obor autorky více než vhodné. Téma se jeví jako aktuální, a to především s ohledem na Českou republiku. Téma však není originální. Na vědeckém poli je tomuto tématu věnováno poměrně velké množství publikací, včetně již souhrnných meta-analýz. Rovněž v českém prostředí vzniklo na toto téma už poměrně hodně diplomových prací např. Michaela Kubičková, Sexualita osob s mentálním postižením v domovech pro osoby se zdravotním postižením, MU, 2013. nebo Petra Hustá, Sexualita mentálně postižených osob, Olomouc, 2012 aj.

I přes to je toto téma důležité i nadále zpracovávat i s ohledem na to, že získané informace mohou mít důležitou aplikaci v rámci oboru.

- 2 **Formulace cíle práce, jeho vztah k tématu a názvu práce.**

2

Jak sama autorka uvádí: „Cílem bakalářské práce je zjistit, jaká je informovanost spojená se sexualitou osob s mentálním postižením, které žijí v domácím prostředí s rodinou, anebo v chráněném bydlení a zároveň navštěvují denní stacionář.“ (str.9) Tento cíl se zdá být zcela relevantní k tématu a názvu práce.

V zadání bakalářské práce dále uvádí: „Chtěla bych zjistit, jakým způsobem probíhá v přirozeném prostředí edukace sexuality u osob s mentálním postižením.“ Zatímco se první cíl autorka pokusila naplnit, k ověření druhého cíle už nedošlo.

- 3 **Úroveň a kvalita teoretické části práce (přehled poznatků), vztah k cíli práce. Vhled autora do problematiky, domácí a zahraniční odborné zdroje, využití databází, práce se zdroji, prameny,...**

0

Úroveň teoretické části je velmi slabá. Autorka využívá ke zpracování vybraného tématu pouze domácí literaturu, což se jeví jako zcela nedostačující s ohledem na to, že dané téma je velmi dobře zpracováno především v zahraniční odborné literatuře.

Úroveň teoretické části rovněž snižuje velmi zlá práce s citacemi, kde v rámci celé teoretické části není zřejmý autorčin názor, protože je jen velmi těžko odlišitelný od přemíry parafrází, které autorka používá. Jinými slovy, text často působí jako pouhé výpisky z uvedených publikací (např. str.10, 11), což dokazuje také kapitola „Historická podmíněnost v přístupu společnosti k osobám s postižením“, která je zjednodušeným opisem kapitoly z knihy J. Slowika, Speciální pedagogika. Praha: Grada, 2007.

I přes to, že se jednotlivé části na první pohled jeví jako logické, na druhý pohled čtenář zjistí, že daným podkapitolám by stačilo věnovat menší prostor, a zároveň by zde mohly být více rozvedeny kapitoly spojené vyloženě s autorčím tématem, tedy informovanosti o sexualitě lidí s mentálním postižením. Jinými slovy obsáhlé přehledy jako např. „Klasifikace mentální retardace“, které ve své analýze autorka v konečném důsledku ani nezapojuje se, zdají být pouhou zbytečnou výplní.

Autorka se však nevyhnula ani v současné době problematickým tvrzením jako: „U většiny dospělých osob s mentálním postižením můžeme říci, že ví, zda jsou mužem nebo ženou. Mnozí z nich, ale nemají ujasněnou orientaci, tomu je především v pobytových nekoedukovaných zařízeních, protože není umožněna sociální interakce s opačným pohlavím“ (str.19). Avšak je nutné si uvědomit, že navzdory téměř stoletým psychoanalytickým a psychologickým spekulacím neexistuje žádný reálný důkaz na podporu názoru, že povaha rodičovství nebo raného dětství či prostředí hrají jakoukoliv roli v utváření heterosexuální nebo homosexuální

orientace jedince. Současná vědecká komunita se kloní k názoru, že sexuální orientace je ve své podstatě biologická (American Academy of Pediatrics. Sexual Orientation and Adolescents [online]. ©2004, <https://pediatrics.aappublications.org/content/113/6/1827>, 5.5.2020) a předurčená komplexní souhrou genetických faktorů a raného děložního prostředí. A rovněž domněnky o vlivu rodiny nebo špatného psychologického vývoje na utváření sexuální orientace jsou založené na dezinformacích a předsudcích (American Psychiatric Association. Sexual Orientation [online]. ©2010. [cit. 23.4.2010]. <<http://www.healthyminds.org/More-Info-For/GayLesbianBisexuals.aspx>>.).

4 Výzkumná otázka, hypotézy, ... a jejich vztah k teorii a metodě práce, popis metody, využití adekvátních metod a technik zpracování (analytických, výzkumných, statistických, jiných), ...

1

Hlavní výzkumnou otázkou textu, kterou se autorka snažila zodpovědět i za pomoci dotazníkového šetření je: „Zjistit jaká je informovanost osob s mentálním postižením v oblasti sexuality.“ (str.35). Hned v následující větě si také stanovuje **hlavní hypotézu**, kterou se snažila ověřit: „Míra informací v oblasti sexuality je u osob narozených před rokem 1985 nižší než u osob narozených po roce 1985.“ (str.35) Tato výzkumná otázka a hypotéza se zdají být relevantní k zadanému tématu. Bohužel autorka nepodává žádné dostatečně plausibilní vysvětlení, proč by měl být rozdíl mezi participanty narozenými před a po roku 1985. Z tohoto ohledu se jeví hypotéza jako vytvořená až na základě získaných dat, nebo se jednalo o umělé rozdělení na základě vybrané skupiny účastníků. Není tedy zřejmé, proč byla tato otázka vůbec kladena.

Je důležité říci, že autorka se pokusila o vlastní „malý výzkum“ již v bakalářském stupni. Autorka použila adekvátní metody vhodné pro tento typ výzkumu, jímž je asistované dotazníkové šetření.

Bohužel v rámci samotného výzkumu se dopustila velkého množství chyb. Vůbec nezohlednila etickou stránku výzkumu i přes to, že skupina, kterou zkoumala si to vyžaduje možná více než běžná populace. Velmi problematické z etického i výzkumného hlediska je taktéž zapojení dvou nezletilých dětí. To zdůvodňuje následovně: „Vzhledem k tomu, že žádná odborná literatura neudává, co je dostačující informace vzhledem k sexualitě u osob s mentálním postižením, bude míra informovanosti konfrontována s poskytnutými informacemi při dotazování patnáctiletého chlapce a jedenáctileté dívky...“ (str.38) Pokud by autorka zapojila zahraniční literaturu zjistila by, že toto tvrzení není pravdivé a z toho důvodu zapojení nezletilých dětí je zcela zbytečné. Autorka i v tomto případě neřešila etickou stránku i přes to, že se děti ptala na citlivé otázky spojené se sexem, např. bez konzultace se sexuologem. Zároveň toto zapojení nelogického vzorku (2dětí, různého věku a pohlaví) je zcela pro výzkum nesmyslné a zdůvodnění autorky je velmi laické.

Další chybou, kterou se autorka dopustila je vlastní dovysvětlování pojmů (str.36), na které se dotazovala, čímž samozřejmě dochází ke zkreslení samotných výsledků a poukazuje to, na možná ne zcela dobře zpracovaný dotazník. Pokud by se autorka podívala do zahraničních studií viděla by, že tomuto se dá předejít použitím tzv. vinět a obrázkových příběhů. Více např. zde: Stoffelen, J. J. M. T. (2018). Sexuality and intellectual disability. Datawyse / Universitaire Pers Maastricht. <https://doi.org/10.26481/dis.20180711js>, str. 73-89.

5 Zpracování výsledků práce, interpretace výsledků...

2

Autorka ke zpracování výsledků použila deskriptivní statistiku. Bohužel inferenční statistika, která by nám řekla něco více o hladině významnosti použita nebyla.

6 Diskuse práce, závěry práce, přínos práce (teoretický, empirický, metodologický, praktický, ...)

2

Autorka rozhodně přinesla zajímavé téma, ke zpracování. Její studie se dá chápat jako čistě explorativní a případová. Bohužel díky mnohým chybám v metodě není zřejmé, zda jsou její výsledky plausibilní. Jako hlavní přínos této práce tedy vidím především to, že se autorka sama pokusila vyzkoušet si vlastní výzkum, který jí umožnil nahlédnout do plastičtějšího obrazu tématu, který si vytyčila.

7 Formální zpracování práce, jazyková a stylistická úroveň, rozsah práce, struktura práce, grafická úprava práce, dodržení publikační normy...

2

Jazyková úroveň práce je na dobré úrovni. Struktura práce je logická. Problematická je citační norma, kde autorka dělá chyby v parafrázích, kde neuvádí strany daných publikací. Parafráze jsou také těžko odlišitelné od autorčina vlastního textu viz komentář výše.

Celkové hodnocení práce a její specifika, nové trendy ...

- 8 Vedoucí práce hodnotí i spolupráci se studentem (četnost konzultací, samostatnost zpracování, iniciativa a zájem autora o kvalitní zpracování, spoluúčast na výzkumných, rozvojových projektech, apod.).*

1

Viz komentáře v jednotlivých sekcích.

**Poznámky,
doplňky
posuzovatele:**

Viz komentáře výše v jednotlivých sekcích.

**Otázky k
obhajobě:**

1. Prosím o relevantní zodpovězení a zdůvodnění hlavní hypotézy. Jaký je předpoklad, že by měli participanté narození před r. 1985 být méně informovaní v oblasti sexuality? Dělal autorka nějaké šetření v této oblasti?
2. Jakým způsobem, pokud by měla autorka možnost provést výzkum znovu, by vybírala kontrolní skupinu? Jak by reflektovala povinnost etické zodpovědnosti vůči participantům v rámci výzkumu?

Hodnocení celkem:

Body
celkem

12

Práci doporučuji - ~~nedoporučuji~~ k obhajobě*

Návrh klasifikace práce: E

Datum:

26.4.2020

Podpis:

** nehodící se vymažte nebo škrtněte*

<i>BODY</i>	<i>NÁVRH KLASIFIKACE</i>	
27 a více	A	<i>Minimálně dva body v každé položce</i>
23 až 26	B	<i>Minimálně jeden bod v každé položce</i>
19 až 22	C	<i>Minimálně jeden bod v každé položce</i>
15 až 18	D	<i>Maximálně jedna "nulová" položka</i>
11 až 14	E	<i>Maximálně jedna "nulová" položka</i>
10 a méně	F	<i>Více jak jedna "nulová" položka</i>

V případě snižování počtu bodů při hodnocení jednotlivých kritérií je třeba snížení vysvětlit slovně u příslušného hodnocení, zejména u „0“ a následně promítnout do celkového hodnocení práce.